

**Міністерство освіти і науки України
Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді**

В.В. Вербицький, О.В. Вербицька

Біологія. 7 клас

**Посібник
для вихованців позашкільних
навчальних закладів**

Київ 2017

УДК 373:57
ББК 28. я721

Рекомендовано до друку засіданням кафедри методики позакласної та позашкільної роботи Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді
(Протокол № 1 від 18 січня 2017 року)

Вербицький В.В., Вербицька О.В.

Біологія. 7 клас: навчальний посібник для вихованців позашкільних навчальних закладів / В.В. Вербицький, О.В. Вербицька – К.: , 2017. – 327 с.

Навчальний посібник з біології розроблений для вихованців позашкільних навчальних закладів.

Посібник містить навчальний матеріал про біологію тварин, їх особливості будови та процеси життєдіяльності, поведінку та екологію; лабораторні дослідження, практичні роботи, передбачені навчальною програмою, схеми та таблиці для узагальнення та систематизації знань; завдання тематичного контролю.

Посібник містить біологічний глосарій, атлас тварин та кросворди.

УДК 373:57
ББК 28. я721

Зміст

Вступ	4
§1. Зоологія – наука про царство Тварин	5
§2. Різноманітність тварин. Їх розповсюдження	8
§3. Основні відмінності будови та життєдіяльності тварин від рослин та грибів..	12
§4. Дикі та свійські тварини	19
Тема 1. Різноманітність тварин	
§5. Принципи класифікації тварин.	23
§6. Основні систематичні групи Царства тварин: підцарство, тип, клас, ряд, родина, рід, вид.	26
§7. Підцарства Найпростіші та Багатоклітинні..	30
§8. Різноманітність Найпростіших.	36
§9. Тип Кишковопорожнинні..	46
§10. Тип Плоскі черви. Тип Круглі черви	53
§11. Тип Кільчасті черви..	60
§12. Тип Членистоногі. Клас Ракоподібні.	69
§13. Тип Членистоногі. Клас Павукоподібні	75
§14. Тип Членистоногі. Клас Комахи.	81
§15. Тип Молюски. Клас Черевоногі молюски.	99
§16. Тип Молюски. Клас Двостулкові молюски..	103
§17. Тип Молюски. Клас Головоногі молюски.	107
§18. Паразитичні безхребетні тварини.	110
§19. Профілактика захворювань, що передаються через тварин: малярія, короста, токсоплазмоз, енцефаліт, сказ та інші.	115
§20. Тип Хордові.	125
§21. Підтип Хребетні. Клас Хрящові риби	130
§22. Клас Кісткові риби.	136
§23. Клас Амфібії.	148
§24. Системи внутрішніх органів земноводних..	152
§25. Розмноження і розвиток земноводних. Різноманітність і охорона.	156
§26. Клас Рептилії.	162
§27. Різноманітність і охорона плазунів.	166
§28. Клас Птахи.	172
§29. Системи внутрішніх органів птахів	175
§30. Шлюбна поведінка,	

розмноження і розвиток птахів.	179
§31. Сезонні перельоти і міграції птахів.	185
§32. Різноманітність птахів.	188
§33. Клас Ссавці.	199
§34. Опорно-рухова система ссавців.	202
§35. Системи внутрішніх органів ссавців.	205
§36. Розмноження і розвиток ссавців.	209
§37. Першозвірі та справжні звірі.	212
§38. Плацентарні ссавці. Ряди Комахоїдні, Рукокрилі та Гризуни.	216
§39. Плацентарні ссавці. Ряди Хижі, Ластонігі, Китоподібні, Парнокопитні та Непарнокопитні.	222
§40. Плацентарні ссавці. Ряд Примати.	233
§41. Екологія тварин. Розміщення тварин на поверхні Землі	237
§42. Етичне ставлення людини до тварин.	242

Тема 2. Поведінка тварин

§43. Поведінка тварин у природі та штучних умовах. Методи вивчення поведінки тварин.	256
§44. Стратегії поведінки. Інстинкт. Біологічне значення інстинкту і навчання. Структура поведінкового акту.	264
§45. Суспільна поведінка тварин.	272

Тема 3. Організми і середовище існування.

Екологія тварин

§46. Середовища життя і місця мешкання тварин.	278
§47. Взаємозв'язки тварин в природі.	283
§48. Екологічні ніші. Поняття про екосистеми	294
§49. Основи охорони природи. Екологічна етика	300

Тема 4. Історія розвитку тваринного світу

§50. Історичний розвиток тваринного світу.	310
§51. Еволюція будови і функцій органів і систем органів тварин.	317
§52. Розмноження і розвиток тварин.	320
§53. Значення тварин у житті людини	323

Додатки